Co s pozùstatky tìžby uhlí na Kladnì?

V Praze, 7. bøezna 2005

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., tisková zpráva

Co s pozùstatky tìžby uhlí na Kladnì: Haldy nejsou symbolem znièení a pošpinìní krajiny, jsou ekologicky a esteticky cenné

Tuchlovická halda, pohled na uhelné kaly a hlušinovou haldu

(Foto:Tomáš Gremlica)

Jsou haldy kontroverzní památka tìžby èerného uhlí na Kladensku a nepøíjemná pøipomínka minulosti, které je nutné se zbavit? Výzkum vedený Ústavem pro ekopolitiku, o. p. s. ukazuje, že jsou spíše budoucí hodnotou, na kterou by mohlo být Kladensko pyšné. Ukazuje je ne jako jizvy krajiny, ale jako nový estetický a pøírodní prvek a místo, jehož cílovým stavem mùže být dokonce chránìné území. Pro srovnání, podobným nepøirozeným zásahem byly ve své dobì napøíklad vápencové lomy v Èeském krasu nebo rybníky na Tøeboòsku.

Ferdinand, díky pestøe èlenité morfologii patøí tato halda k pøírodnì nejhodnotnìjším

(Foto: Tomáš Gremlica)

Hlubinná tìžba na Kladensku ovlivnila prostøedí zdaleka ne takovou mìrou jako povrchová tìžba hnìdého uhlí v severních Èechách. Haldy na Kladensku dnes vìtšinou vypadají jako oblé zarostlé kopeèky. Díky pøirozenému a témìø nenarušovanému vývoji došlo postupem èasu k obnovení ekologických funkcí a haldy se tak staly mnohdy unikátními a cennými lokalitami, "novou" pøírodou. Podstatným zpùsobem obohacují morfologii krajiny a vyznaèují se vysokou druhovou rozmanitostí.

Bohumír, na haldì roste poèetná populace ohrožené orchideje okrotice bílé (Cephalanthera alba)

(Foto: Tomáš Gremlica)

Na 24 zkoumaných haldách bylo urèeno 30 druhù cévnatých rostlin zaøazených do Èerveného seznamu ÈR, vèetnì dvou patøících mezi kriticky ohrožené

a chundelky pøetrhované uvádìné mezi vyhynulými taxony. Motýli jsou zastoupeni minimálnì 140 druhy, z nichž 2 jsou zvláštì chránìné a další 4 jsou zaøazeny do Èerveného seznamu ÈR. Zaznamenán byl také výskyt 27 zvláštì chránìných druhù obratlovcù (napø. skokan skøehotavý, vèelojed lesní a žluva hajní). Raritou bylo pozorování orla moøského na dvou haldách.

Dùl Kladno - v Nìmcích terénní úpravy prohoøívající haldy pøi velkoplošné rekultivaci

(Foto: Tomáš Gremlica)

Negativní vlastnosti mají menší význam, než se pøedpokládalo. Vìtšina hald je uvnitø prohoøelá a není tedy rizikem pro okolí, díky samovolnì obnovenému porostu témìø zmizela prašnost. Do okolní zástavby se paradoxnì práší vìtšinou jen tehdy, probíhá-li rekultivace (napø. odval V Nìmcích bývalého Dolu Kladno). Nejvìtším rizikem zùstává vznik divokých skládek, kterému by se dalo pøedejít omezením vjezdu dopravních prostøedkù. Hodnoty sociální a kulturní jsou obèany subjektivnì vnímány pozitivnì i negativnì. Pøíznivým faktorem je spontánní využívání hald pro sport a rekreaci, jež lze podpoøit jejich zpøístupnìním pro pìší.

Teplák, druhovì chudší lesnicky rekultivovaná èást haldy

(Foto: Tomáš Gremlica)

Co navrhuje Ústav pro ekopolitiku? Na základì tìchto zjištìní se ukazuje potøeba revidovat stávající intenzivní, plošné rekultivaèní plány. Zcela neefektivní se jeví planace ploch a pøevrstvení novou zeminou, které nevytváøí nic jiného než umìlou, nefunkèní a nudnou krajinu. Pro mìsto Kladno i ostatní obce, na jejichž katastrech se haldy nacházejí, jsou navíc extrémnì nákladné. Mnohem vhodnìjší jsou nápravná opatøení a rekultivace v malých lokalitách (ostrùvkovité) - formou dosazení vhodných druhù døevin, které by sem obtížnì pronikaly, nebo budováním malých vodních ploch, jež budou útoèištìm pro mnoho živoèišných druhù. Vìtší èást hald lze ponechat samovolnému vývoji (pøirozené ekologické sukcesi). Na základì dalších biologických výzkumù je tøeba systematicky øešit ochranu ohrožených druhù a spoleèenstev, což ale na druhou stranu neznamená území ochranáøsky konzervovat. Spìchat není kam, strukturu krajiny je vždy dobré mìnit pomalu a obezøetnì.

Projekt VaV 640/10/03 Obnova krajiny Kladenska narušené dobýváním
Finanèní prostøedky poskytlo Ministerstvo životního prostøedí ÈR z Programu výzkum a vývoj - SL Krajina a sídla budoucnosti

Další informace:

Barbora Šafáøová

Tomáš Gremlica

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

Ústav pro ekopolitiku, o.p.s.

tisk.mluvèí

vedoucí projektu

Tel: 224 826 593

Tel: 224 826 593

E-mail: barbora.safarova@ecn.cz

E-mail: tomas.gremlica@ecn.cz